

Kytkeytyvän maaseudun suunnittelu

Ari Hynynen, TkT, tutkimusjohtaja

Tampereen teknillinen yliopisto/Arkkitehtuurin laitos

ari.hynynen@tut.fi

Perinteisessä maaseutusuunnittelussa kylät nähdään rajattuina talorykelminä ja paikallisyhteisöinä, mutta verkostoituvassa maailmassa ei selviytymiskeinoja voida löytää pelkästään paikallisista lähtökohdista. Nykyään elämä maaseudulla perustuu liikkumiseen laajoilla alueilla. Kylien päivittäiset työssäkäynti-, palvelu- ja vapaa-ajan verkostot ulottuvat läheisiin kuntakeskuksiin ja kaupunkeihin. Voidaanko kylää enää määritellä pelkän paikallisuuden kautta, kun suurin osa sen keskeisistä toiminnoista on sirottunut ympäri seutua?

Jos kylän arkitodellisuus koostuu virroista ja verkostoista, on tätä kokonaisuutta pystyttävä myös suunnittelemaan. Käytännössä se edellyttää kylien rajaamista uudelleen niin, että päivittäiset liikkumisalueet ja keskeiset käyntikohteet otetaan huomioon. Näin kehittämistoimet voidaan kohdistaa oikein ja pystytään nimeämään konkreettisia toimijoita ja vastuutahoja.

Menetelmä perustuu Ylä-Pirkanmaan kylissä tehtyyn tutkimukseen. Niiden yhdyskuntarakenne piirrettiin kartalle kolmen vuorovaikutteisen verkostotason yhdistelmänä. Ensimmäinen taso muodostuu teknisistä verkostoista ja muista fyysisistä rakenteista. Toisen tason muodostavat tuotannon, kulutuksen ja asumisen paikat, ja kolmas taso syntyy ihmisten liikkumisesta.

Näin aikaansaadut 'verkostokylät' kuvaavat kyläläisten päivittäistä arkea ja maisemaa. Kartoitus antaa kyläläisille uutta tietoa kylän asemasta, saavutettavuudesta, palveluisista, kylän todellisesta koosta ja kehitysedellytyksistä. Menetelmällä voidaan löytää myös suoranaisia kehittämisideoita. Kaikella tällä on vaikutusta myös kylän kaavoitukseen. Verkostokylän kartoittaminen voi laukaista kyläkaavan laatimisen, kuten Ylä-Pirkanmaan Pohjaslahdella kävi.